

Umění

INVESTOVAT

KOMISE PRO CENNÉ PAPIRY

PŘEDMLUVA	2
ČÁST I:	
ZÁKLADNÍ POJMY A PRINCIPY INVESTOVÁNÍ	3
<i>Proč vlastně investovat?</i>	3
<i>Co je kapitálový trh?</i>	4
<i>Do čeho můžete investovat?</i>	4
<i>Jak tedy na to?</i>	5
Základní ukazatele: riziko, výnos, investiční horizont, likvidita	6
<i>Rozhodli jste se individuálně investovat?</i>	7
Veřejné organizované trhy (burzy)	7
Obchodník s cennými papíry	8
ČÁST II:	
JAK KOLEKTIVNĚ INVESTOVAT	10
Co je otevřený podílový fond	10
<i>Typy otevřených podílových fondů</i>	10
<i>Podílový list</i>	13
<i>Charakteristika otevřených podílových fondů</i>	13
Proč popularita fondů rychle vzrůstá?	14
Co se děje s Vaší investicí v podílovém fondu	14
Jak vybrat vhodný fond	15
Fondy a jiné finanční produkty	15
Způsob nákupu podílových listů	16
Poplatky a náklady	17
<i>Pravidelné investování</i>	17
Několik dobrých rad	18
Pravidelný příjem nebo růst majetku	19
ČÁST III:	
RIZIKA PŘI INVESTOVÁNÍ A OCHRANA PŘED PODVODNÍKY	20
<i>Co je investiční riziko</i>	20
Investiční riziko a vy	20
Investiční riziko a investiční horizont	20
Investiční riziko a výnos	20
Druhy investičního rizika	20
Dodržujte „Desatero investora“	23
<i>Ochrana investora</i>	24
Komise pro cenné papíry	24
Samoregulační organizace	25
Garanční fond obchodníků s cennými papíry	25
SLOVNÍČEK POJMŮ	26

PŘEDMLUVA

► Tato brožura, která je součástí vzdělávacího projektu Komise pro cenné papíry (dále jen „Komise“), by měla začínajícím investorům představit způsoby efektivního zhodnocení jejich finančních prostředků na kapitálovém trhu.

► Mnozí si při vyslovení tohoto slova představují nevidané zisky, které jim nenabídne žádná banka ani spořitelna. Jiné láká vzrušující život burzovních hráčů jak je představován v hollywoodských filmech. Jiní již pocítili na vlastní kůži zrádnost investování a jsou mnohem obezřetnější. A někteří byli v minulosti podvedeni či okradeni, ztratili důvěru a o investování již nechtějí ani slyšet.

► Přesto jsou investice běžnou součástí našeho života. Český národ je národ střádalů a úspory hrály v životě našich občanů vždy významnou roli. V mnoha rodinách existují určité finanční přebytky získané např. z dědictví nebo z restitucí. Ale i lidé, kteří nejsou žádní boháči a vydělávají běžné částky, mohou odkládat a odkládají stranou určité částky peněz, aby je zhodnotili a použili v budoucnu. Další skupina občanů má stále akcie z kupónové privatizace a hledá způsob, jak s nimi naložit. Všichni jsou stávajícími nebo potenciálními investory a tyto prostředky mohou využít ve svůj prospěch.

► Tato brožura by vám měla odhalit základní zásady investování, provede vás osvědčenými postupy a vysvětlí základní pojmy. Upozorní vás také na rizika spojená s investováním a nabídne způsoby ochrany. Široká veřejnost by měla být obeznámena alespoň se základní problematikou prostředí, do něhož prostřednictvím svých investičních rozhodnutí vstupuje a to spolu s výhodami i riziky. Investování je běžná činnost, která se však, jako ostatně všechno, musí umět. A právě o „umění investovat“ se dočtete na dalších stránkách.

Proč vlastně investovat?

Myslete dlouhodobě. Je mnoho dobrých důvodů, proč dlouhodobě spořit a investovat.

Zabezpečujeme se na stáří

► žijeme ve společnosti, která stárne. Systém založený na mezigenerační solidaritě, kdy „mladí platí penzi starým“, se dostává do krize. Zajištění prostředků na důstojné prožití důchodového věku je věcí každého z nás.

- **Spořením** rozumíme pravidelné ukládání peněz na bankovní účet či spořicí vklad, kde jsou prakticky bez rizika úročeny zpravidla předem známou úrokovou sazbou.
- **Investování** je naproti tomu ukládání peněz do takových aktiv, která s sebou nesou riziko ztráty hodnoty, výměnou za možnost vyššího výnosu.

Bydlení

► jedná se o jednu z největších investic našeho života. I přes existenci produktů určených přímo pro bydlení (stavební spoření a hypotéky) se nevyhneme nutnosti investovat značnou část vlastních úspor.

Úspory na vzdělání dětí

► úroveň vzdělání je jedním z klíčových faktorů úspěchu. Chceme-li, aby naše děti měly v životě větší šanci, zajistíme jim dobré vzdělání. To ovšem stojí peníze již dnes, a finanční náročnost kvalitního vzdělávání rozhodně dále poroste.

Finanční startovné pro dospělé děti

► v nejtěžší finanční situaci jsou u nás mladé rodiny s malými dětmi. Pokud můžeme našim dospělým dětem vypomoci například zajištěním bydlení, ušetříme jim mnoho starostí v době, kdy na ně život klade největší nároky.

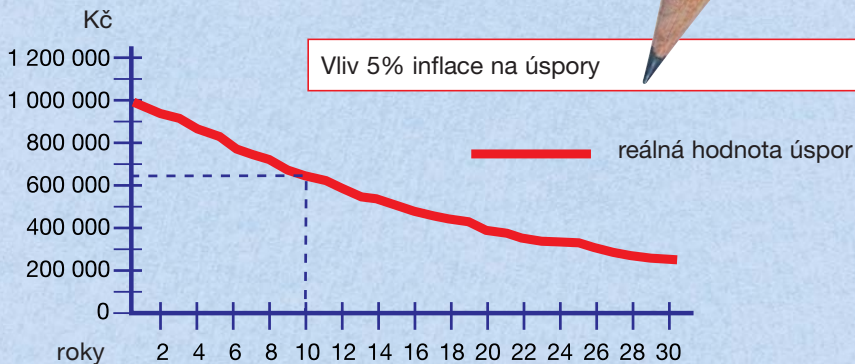
Jiné dlouhodobé finanční cíle

► naše ostatní osobní cíle jsou často předmětem dlouhodobého finančního plánování. Na koupi nového auta nebo na vysněnou dovolenou málokdo z nás ušetří za rok.

Ochrana úspor před inflací

► jiným pohledem na investování by mohla být ochrana před inflací. Kvůli inflaci si dnes za 1 000 000 Kč můžeme koupit mnohem méně věcí než před dvaceti lety. Tento růst cen či znehodnocování peněz v čase se nazývá inflace. Například při inflaci 5 % se po 10 letech hodnota neinvestovaných úspor sníží o více než 40 %. Cílem každé investice by měla být snaha alespoň čelit inflaci, tj. zachovat kupní sílu investovaných peněz.

Proti vlivu inflace na naše úspory lze bojovat jen tím, že je dlouhodobě investujeme!

Co je kapitálový trh?

► Investovat lze různým způsobem – například nákupem nemovitosti, starožitností či uměleckých děl, drahých kovů, uložením peněz na termínovaný vklad v bance nebo investicí na kapitálovém trhu. Předmětem této brožury je právě oblast investování na kapitálovém trhu.

► Co to je investování na kapitálovém trhu? Příkladně si kapitálový trh k tržišti – na kapitálovém trhu se nakupují a prodávají cenné papíry. Místo prodávajících zaujímají na kapitálovém trhu obchodní společnosti (firmy), které vydávají cenné papíry, jejichž prodejem získávají prostředky pro svoji podnikatelskou činnost. Společnostem, které vydaly cenné papíry, se říká emitenti. Kupujícími jsou investoři, kterými mohou být fyzické nebo právnické osoby.

► Prostřednictvím kapitálového trhu tedy dochází k přesunu peněz od těch, kteří je mají, ale momentálně je nepotřebují, k těm, kteří je nemají, ale pro své plány potřebují. Doba, po kterou tento přesun prostředků trvá, činí většinou více než jeden rok a obě strany přitom očekávají, že tato transakce pro ně bude výhodná a v budoucnu jim přinese zisk. Při vydávání cenných papírů emitent vydává akcie, které představují účast na akciové společnosti, nebo dluhopisy, které jsou půjčkou peněz. Dluhopisy emitují jak obchodní společnosti, tak i města či vlády (státní dluhopisy). Tuto půjčku vám musí dlužník po určitém čase spolu s dohodnutým úrokem splatit, zatímco u akcií se stáváte spolujednatelkou podniku a investované peníze můžete získat v budoucnosti prodejem akcií na veřejných trzích nebo díky vyplacené dividendě (podíl na zisku).

Do čeho můžete investovat?

Dluhopisy

► Dluhopisy jsou cenné papíry reprezentující závazek emitenta splatit určitou peněžitou částku a určitý úrok v době splatnosti. Investice do dluhopisů sebou nese obvykle nižší riziko než investice do akcií. Majitel dluhopisu má výhodnější postavení než akcionář i při případném zrušení společnosti. Pokud by společnost nesplnila svůj závazek a nevyplatila vám ve sjednaný termín půjčenou částku, může být její majetek prodán a z výnosu zaplacená vaše pohledávka. Státní nebo komunální dluhopisy jsou poměrně jistou investicí (z hlediska splacení jistiny), protože zde je dlužníkem vláda nebo město.

Hypotéční zástavní listy (dále jen „HZL“)

► Hypotéční zástavní listy představují zvláštní typ dluhopisů, v němž je dlužníkem banka, která hypotéční zástavní listy vydává a jejich prodejem získává peníze na poskytování hypotéčních úvěrů. Jmenovitá hodnota HZL, včetně úroků, je kryta pohledávkami z hypotéčních zástavních úvěrů. HZL může vydávat pouze banka, která má povolení ČNB. Výnos je osvobozen od zdanění.

Akcie

► Akcie je cenný papír, který vyjadřuje účast na akciové společnosti. Jako akcionář se stáváte spolumajitelem společnosti a máte nárok na podíl ze zisku, který se nazývá dividendy. Většina investorů však akcie nekupuje kvůli dividendě, ale proto, že doufá v zisk z rozdílu mezi nákupní a prodejní cenou. Akcionář tak může vydělat nejen na vyplácených dividendách, ale také na výhodném prodeji akcií za cenu vyšší, než za jakou je nakoupil. Ne každá společnost však dividendy vyplácí. Navíc cena akcií na trhu kolísá – určitou dobu může růst a poté také klesat a tento cyklus se může opakovat často. Dochází-li k poklesu dlouhodobě, lze akcie prodat pouze se ztrátou a na své investici tak prodělaté.

► Investovat peníze do akcií proto představuje určité riziko, zvláště pro toho, kdo není v této oblasti dostatečně zkušený a nemá dostatek informací o vývoji trhu, hospodářské situaci společnosti, předpovědích jejich budoucího vývoje apod. V takovém případě je možné spolupracovat s licencovaným obchodníkem s cennými papíry¹⁾. Obchodník s cennými papíry vám může poradit, do jakých akcií máte své peníze investovat, popřípadě, kdy je vhodná doba je prodat. Obchodník s cennými papíry vám také může zprostředkovat nákup a prodej cenných papírů. Jeho povinností je dbát na to, aby cenné papíry nakoupil nebo prodal za co možná nejvýhodnější cenu pro vás. Obchodníkem s cennými papíry je také většina bank.

Fondy – kolektivní investování

► Rozhodovat o tom, jaké konkrétní cenné papíry je vhodné nakoupit, však nemusíte sami, můžete využít kolektivního investování. Jeho nejběžnějším typem jsou otevřené podílové fondy. Ty shromáždí peníze od investorů, za které pak profesionální správce nakupuje ve větších objemech různé cenné papíry na kapitálovém nebo peněžním trhu. Díky sdružené investici se pak významně rozkládá riziko pro každého podílníka oproti investici v menším objemu na vlastní pěst. Každý investor obdrží podle výše investované částky odpovídající počet podílových listů, jež představují podíl na majetku ve fondu. Podílové listy otevřených podílových fondů může podílník kdykoli zpět odprodat investiční společnosti, která má povinnost je odkoupit za cenu, která odpovídá podílu na skutečném majetku ve fondu. Při investování menších částek (stovky či tisíce korun) nebo při pravidelném investování (třeba měsíčně) je investování do fondů obvykle výhodnější a téměř vždy méně rizikové než investování do konkrétních akcií nebo dluhopisů.

Jak tedy na to?

► První, co musíte ve svých úvahách promyslet, je rozhodnutí, zda jste „investor“ (disponujete částkou, kterou chcete jednorázově vložit do určitého typu investice) nebo „střadatel“ (máte zájem ukládat menší částky v určitém časovém horizontu).

► Střadatel sleduje především zájem „odložit“ si část svých příjmů do budoucna na různý účel (pořízení nového auta, zajištění v penzi, tvorba rezervy). Na prvním místě v jeho úvahách je proto ochrana naspořeného kapitálu a minimalizace rizika.

¹⁾ Seznam obchodníků můžete nalézt na webových stránkách Komise www.sec.cz v sekci „Seznam licencovaných subjektů“

► Investor používá peníze odlišně. Hledá investici, která by mu již naspořené prostředky dále zhodnotovala a to více než při uložení těchto peněz na účtu v bance. Proto je ochoten více riskovat a také investovat v delším časovém horizontu.

► Ve skutečnosti každý z nás uvažuje ve svých plánech trochu odlišně, a proto je toto rozdělení pouze základní. Jak střadatelé tak i investoři ovšem chtějí mít ke svým penězům stejně rychlý přístup (jako je tomu u bankovních vkladů), hledají jednoduchý způsob jak se o investici starat a zajímá je také výše rizika spojená s investicí.

**Pro riziko platí jednoduchá a prostá rovnice:
čím vyšší je očekávaný výnos, tím vyšší je riziko a nižší likvidita.**

Základní ukazatele: • riziko • výnos • investiční horizont • likvidita

**Investici ovlivňuje: výnos, riziko a likvidita. Přičemž zejména platí,
že čím větší výnos, tím větší riziko.**

Pravidlo 72²⁾

► Jako jednoduchou pomůcku pro výpočet, za jak dlouho se vaše investice může zdvojnásobit, lze použít pravidlo 72. Vydělíte-li číslo 72 předpokládaným zhodnocením v procentech za rok, dostanete potřebný počet let. Například pokud investice vynáší 8 % ročně, bude to trvat 9 let, než se z vašich investovaných 100 000 Kč stane 200 000 Kč. Jestliže roční výnos bude 12 %, investice se zdvojnásobí za 6 let. Podmínkou samozřejmě je, že veškeré výnosy budou reinvestovány a že neodprodáte žádné cenné papíry.

Riziko

► Riziko spočívá v tom, že cena cenných papírů kolísá – mění se jejich kurz. Čím jsou tyto výkyvy větší a častější, tím vyšší je riziko spojené s nákupem takovýchto cenných papírů. Riziko lze však snížit dostatečnou délkou investice. S tím souvisí doporučený investiční horizont, což je minimální doba mezi nákupem a prodejem cenného papíru, kdy je největší pravděpodobnost, že si vyberete takový okamžik prodeje, při kterém dosáhnete očekávaného zisku. Rizika se ale zbytečně nebojte. Hodláte-li investovat dlouhodobě, zvolte si cenné papíry odpovídající zamýšlené délce investice, jinak můžete ztratit šanci na vyšší výnos. Důležité je nesázet vše na jednu kartu a riziko snížit nákupem více druhů cenných papírů – akcií, dluhopisů, podílových listů nebo instrumentů peněžního trhu. Tak se vám podaří riziko ještě více rozložit a omezit. Pokud nakoupíte několik různých cenných papírů nebo druhů cenných papírů, nazývá se tento souhrn cenných papírů portfolio.

²⁾ Toto pravidlo v sobě nezahrnuje poplatky, zdanění a znehodnocení inflací.

Investiční horizont

► Zvažte, na jak dlouho a v jaké výši chcete své peníze investovat. Zda jenom na krátkou dobu (kolem jednoho roku), střední dobu (do pěti let) nebo dlouhou dobu (nad pět let). Podle toho si vyberte, do čeho své peníze vložíte. Pro krátkodobé investice je nejvhodnější investování na peněžním trhu (vklady v bankách, depozitní certifikáty, pokladniční poukázky), pro střednědobé jsou to státní a komunální dluhopisy a dluhopisy společností a pro dlouhodobé pak akcie. Pro investice do jednotlivých typů otevřených podílových fondů platí toto pravidlo podobně.

Likvidita

► Dalším důležitým hlediskem pro rozhodování o investici je likvidita finančního produktu. Vysoká likvidita znamená, že lze investici rychle a snadno proměnit na hotové peníze. Musíte proto posoudit, jak dlouho si můžete dovolit své peníze blokovat v cenných papírech a také jaké náklady jsou spojeny s přeměnou investic na hotové peníze. Například otevřené podílové fondy mají poměrně vysokou likviditu, protože zákon přikazuje správci fondu odkoupit podílové listy nejdéle do jednoho měsíce ode dne, kdy jste o zpětný odkup požádali. Řada investičních společností odkupuje podílové listy do několika dnů. Naproti tomu například stavební spoření je poměrně nelikvidní, protože při této formě investice nemáte prakticky možnost s penězi nakládat po dobu pěti let. Podobně je to s termínovanými vklady, kdy máte své peníze blokovány po určitou stanovenou dobu. Likvidita je poměřována také z hlediska objemu a četnosti obchodování cenných papírů na veřejných trzích (v České republice na Burze cenných papírů Praha a RM-Systému).

Rozhodli jste se individuálně investovat?

► Pokud máte volné finanční prostředky, které byste chtěli zhodnotit investováním, a chcete se sami rozhodovat o jakých konkrétních cenných papírech je budete investovat, nabízí se vám individuální investice do akcií nebo dluhopisů. Tyto obchody lze realizovat na **veřejných organizovaných trzích – burzách**. Na trhu vstupují investoři buď sami (RM-Systém) nebo prostřednictvím obchodníků s cennými papíry (Burza cenných papírů Praha, zahraniční burzy). Kapitálové zisky z cenných papírů v držení fyzických osob po dobu delší než 6 měsíců, nepodléhají zdanění (týká se to i zahraničních cenných papírů).

Veřejné organizované trhy (burzy)

• **Burza cenných papírů Praha (dále jen „Burza“)**

Tady je možné prodávat nebo kupovat cenné papíry pouze prostřednictvím obchodníka s cennými papíry, který je členem burzy. Ze všech obchodníků s cennými papíry s platnou licencí vydanou Komisí je členem burzy zhruba polovina³⁾. K obchodování na burze potřebujete účet ve Středisku cenných papírů (dále jen „SCP“), jehož zřízením můžete vámi vybraného obchodníka s cennými papíry pověřit. Obchodní pokyny lze podle dohody obchodníkovi zadávat různými způsoby – faxem, telefonem, přes internet apod. Za služby obchodníka s cennými papíry se platí.

• **RM-Systém**

V RM-Systému lze obchodovat bez obchodníka s cennými papíry. Každý, kdo chce jeho prostřednictvím kupovat nebo prodávat cenné papíry, se musí nejdříve zaregistrovat na některém z obchodních míst RM-Systému, kterých je po celé republice kolem 60. Zároveň musí mít účet ve Středisku cenných papírů. Za registraci a zřízení účtu se tady platí. Ti občané, kteří se účastnili kupónové privatizace, již tento účet mají. Pokud budete chtít prodat nebo koupit určitý cenný papír, navštívíte některé prodejní místo RM-Systému, kde podáte pokyn k provedení obchodu. Podle charakteru

³⁾ Seznam členů burzy naleznete na www.pse.cz v sekci Členové

vašeho obchodního pokynu zaplatíte příslušný poplatek. Pokud se podaří obchod uzavřít, tzn. nabízený cenný papír někdo koupí, nebo naopak poptávaný cenný papír někdo prodá, zaplatíte z hodnoty obchodu ještě provizi RM-Systému. Je třeba zdůraznit, že RM-Systém není obchodníkem s cennými papíry, takže neposkytuje ani poradenství v této oblasti a je proto vhodný pro investory s určitými zkušenostmi.

• Světové burzy

V dnešní době Internetu a globalizace již není problém obchodovat i na světových burzách, např. v New Yorku, v Londýně nebo ve Frankfurtu. Přístup na tyto trhy zajišťují opět obchodníci s cennými papíry. Pomocí komunikačních sítí mohou zadávat pokyny přímo do obchodních systémů světových burz a zprostředkovat vám nákup či prodej prakticky jakékoliv akcie světově známé společnosti. Někteří obchodníci nabízejí svým klientům i přímý přístup (tzv. on line přístup) k obchodování na těchto burzách. Pro tento typ obchodů je však zapotřebí vyšší finanční hotovost v zahraniční měně (obvykle více než 5.000 amerických dolarů) a dostatek znalostí a zkušeností s obchodováním na kapitálovém trhu.

Obchodník s cennými papíry

Pozor, každý obchodník s cennými papíry musí mít ke své činnosti POVOLENÍ Komise pro cenné papíry! Jestliže toto povolení nemá, porušuje zákon a v žádném případě s ním nejednejte!

Každý obchodník musí mít LICENCI od Komise pro cenné papíry. Jestliže budete mít o její pravosti pochybnosti, na internetových stránkách Komise www.sec.cz najdete seznam všech obchodníků s platnou licenci, nemáte-li možnost podívat se na Internet, můžete si ji ověřit přímo na telefonu 221 096 111.

▶ Obchodník s cennými papíry je společnost (firma) se zaměstnanci a vlastním sídlem, která nabízí své služby zákazníkům. Jeho hlavním úkolem je podle vašeho příkazu nakoupit nebo prodat cenný papír a zajistit, aby vše proběhlo správně a včas podle vašich požadavků. Obchodník s cennými papíry zprostředkovává nákup a prodej mezi prodávajícím a kupujícím.

▶ Obchodníci, kteří se zaměřují na drobné investory, nabízejí zpravidla obchody s akciemi. Investovat peníze do akcií představuje poměrně vysoké riziko, zvláště pro někoho, kdo není v této oblasti zběhlý a nemá dostatek zkušeností ani informací o vývoji trhu, hospodářské situaci společnosti, která akcie vydala, prognózách jejího budoucího vývoje apod. Výhodou obchodníků s cennými papíry je, že tyto informace mají a jsou schopni vám poradit. Někteří obchodníci s cennými papíry vám dají doporučení, do jakých akcií své peníze investovat, popřípadě, kdy je vhodná doba je prodat.

▶ Obchodníkovi s cennými papíry s příslušnou licenci můžete také svěřit své peníze, aby vám vytvořil a spravoval vaše individuální portfolio cenných papírů (tzv. asset management). Tento obchodník investuje do cenných papírů na základě investičního zaměření „strategie“, na němž jste se dohodli. To znamená, že investuje podle vašeho vztahu k riziku, předpokládané délky investice a cíle vaší investice.

• Podle čeho si obchodníka vybrat?

Důležitá bude nejen jeho kvalita, ale také výše poplatků, které si účtuje za své služby. Při výběru obchodníka je třeba být opatrný. Měli byste se vyhnout obchodníkovi, o jehož solidnosti a důvěryhodnosti máte pochybnost.

Jedním z kritérií při výběru obchodníka je velikost jeho firmy, důležitější je ale jeho pověst. Nečetli jste o něm nedávno v souvislosti s nějakým finančním skandálem v novinách? Jakou zkušenost s ním mají jeho zákazníci? Má účet, na který mu budete posílat své peníze na nákup cenných papírů,

založený u zdravé a solidní banky? Je možné s ním bez problémů konzultovat vaše investice? Má vypracovanou výroční zprávu a jaká je jeho hospodářská situace? Jak vystupují jeho zaměstnanci? Potřebujete také, aby vám poskytl informace o tom, jak na tom která společnost je a jak to s ní vypadá do budoucna. Je třeba, abyste se před podepsáním smlouvy na všechno zeptali a také si pečlivě přečetli smlouvu. V případě, že je vám cokoli nejasné nebo si nejste jisti, že jste informacím podaným obchodníkem s cennými papíry úplně nerozuměli, nestyďte se požádat znovu o vysvětlení – je povinností obchodníka s cennými papíry podávat informace zákazníkům srozumitelným způsobem. Výběr konkrétního obchodníka je také omezen rozsahem jím poskytovaných služeb. Někteří obchodníci se soustředí na drobné investory, jiní poskytují služby jen movitějším investorům, kteří investují vyšší částky.

• Jaké si obchodník účtuje poplatky?

Většinou si účtují paušální poplatek za každý obchod, který pro vás provedou, nebo procento z peněžního objemu obchodu. Ti, kteří nabízejí i poradenský servis, mají většinou vyšší poplatky nebo si za poskytování informací nechávají platit zvlášť.

• Rizika individuálního investování

Rizikem a nevýhodou individuálních investic do akcií je především nutnost aktivně se věnovat svým obchodům (čas), zajišťovat stálý přísun informací o akciích i trzích a také minimální objem prostředků pro efektivní individuální investice (většinou statisíce korun).

• Jsou investice pojištěny?

Obecně investice pojištěny nejsou, ale od roku 2001 jsou všichni obchodníci s cennými papíry povinni účastnit se systému pojištění, které zabezpečuje Garanční fond obchodníků s cennými papíry. Všichni obchodníci musí do Garančního fondu platit příspěvky. Pokud nastane situace, že obchodník není schopen kvůli finanční situaci plnit závazky, které má vůči svým zákazníkům, potom pro určitý typ zákazníků vyplatí Garanční fond náhradu za část jejich investovaných prostředků. To je v případě, kdy máte u obchodníka s cennými papíry peníze nebo cenné papíry a obchodník vám je nemůže vrátit, neboť je např. v konkurzu. Podle zákona vám pak vyplatí Garanční fond náhradu ve výši 90 % dlužné částky, nejvýše však 400 tisíc korun. Rovněž v případě, kdy je možné cenné papíry vrátit, ale až po určité časové prodlevě, se cenné papíry vrátí a náhrada se neposkytne. Tento systém „pojištění“ neznamená, že je investice pojištěna proti poklesu hodnoty. Pokud cenné papíry nakoupené pro vás obchodníkem ztratí na hodnotě nebo se stanou nelikvidními (tj. není možno nalézt zájemce o jejich koupi), Garanční fond žádnou náhradu neposkytne.

1) vyhledávat dělí ve školy
2) zajít do banky
3) koupit podílové listy!

► Pokud nechcete sami rozhodovat, do jakých konkrétních cenných papírů a kdy budete investovat své peníze, můžete využít kolektivního investování. Jeho nejběžnějším typem jsou otevřené podílové fondy. Fondy shromažďují finanční prostředky od investorů, za které pak profesionální správce, kterým je investiční společnost, nakupuje ve větších objemech různé cenné papíry, čímž rozkládá riziko a tak ho každý podílník nese méně, než kdyby investoval sám. Každý investor obdrží podle investované částky odpovídající počet podílových listů. Správce fondu se při rozhodování o investicích řídí statutem fondu.

**Statut: ze zákona ho musí vydávat každý podílový a investiční fond.
Dozvíte se v něm všechny potřebné informace o fondu.**

Upozornění: Pozorně čtěte též část III.

RIZIKA PŘI INVESTOVÁNÍ A OCHRANA PŘED PODVODNÍKY

Co je otevřený podílový fond

► Otevřený podílový fond vzniká tak, že řada menších investorů investuje své úspory společně a svěří je do správy profesionálnímu správci – investiční společnosti. Z malých částek se tak složí velká suma peněz, kterou správce investuje do cenných papírů, například do akcií nebo dluhopisů, ale i do jiných typů investic dle konkrétního zaměření fondu.

► Častým mylným názorem je, že podílový fond je samostatnou investicí stejně jako akcie, dluhopisy či jiné investiční nástroje. Podílový fond přitom žádný nový druh investice nevytváří, ale pouze sdružuje stávající investiční instrumenty (akcie, dluhopisy, nástroje peněžního trhu) a vytváří tak různé typy fondů.

► Podílník tak získává možnost vstoupit do podílového fondu i s relativně malou částkou – řekněme několika sty či tisíci korunami a přitom se může podílet na výnosech z investičních produktů, do kterých by musel v případě přímé investice vložit stovky tisíc či dokonce miliony korun. Podílové fondy tak představují jakési „investiční balíčky“, které mohou mít různé složení. Podle tohoto složení si pak investor může vybírat jaký typ investice na trhu vlastně hledá.

Typy otevřených podílových fondů⁴⁾

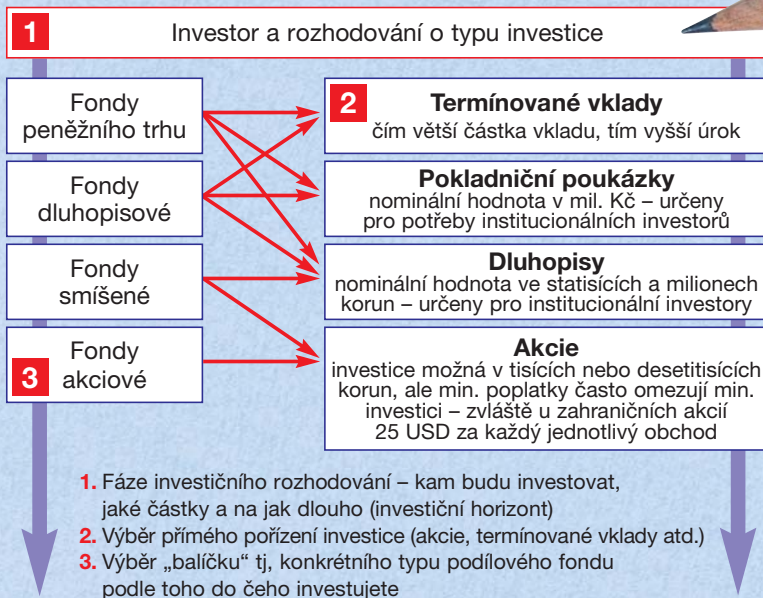

Každý investor si může vybrat fond, který nejlépe vyhovuje jeho investičním cílům.

Základní členění fondů podle rizika jednotlivých investic

- **Fondy peněžního trhu** investují zejména do krátkodobých, vysoce bezpečných dluhopisů tak, aby jejich průměrná doba splatnosti byla kratší než jeden rok. Pro své investování mohou rovněž využít termínovaných vkladů u bank. Kolísání kursu bývá zpravidla nízké, za vysokou míru bezpečí však investor platí relativně nízkým dlouhodobým výnosem. Tyto fondy se hodí pro krátkodobé investice a úločky peněz.
- **Dluhopisové fondy (obligační)** investují hlavně do dluhopisů, podíl akcií nesmí překročit 10%. Dlouhodobé zhodnocení bývá obvykle vyšší než u fondů peněžního trhu, ale nižší než u akciových fondů. Jsou vhodné pro střednědobý investiční horizont.

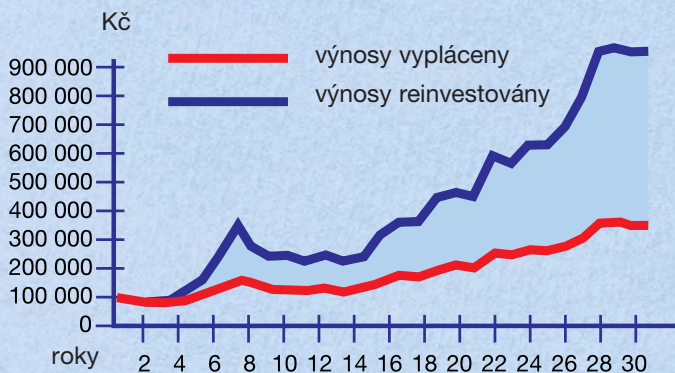
⁴⁾ Dle klasifikace Unie investičních společností ČR – www.uniscr.cz

Pozn.: Toto schéma znázorňuje typické nebo převládající investice, neznamená to, že např. akciový fond nemůže mít část prostředků uložených v dluhopisech nebo na termínovaných vkladech. Fond peněžního trhu se v zásadě podobá dluhopisovému fondu s tím, že se více blíží principu termínovaného vkladu tj. dosahuje stabilního zhodnocení prostředků a tento typ fondu nesmí investovat do akcií.

Typ fondu	Riziko	Minimální investiční horizont	Kurs	Dlouhodobý možný výnos
peněžního trhu	minimální	6 měsíců	stabilní	nízký
dluhopisové	malé až střední	2 roky	mírně kolísavý	nízký až střední
smíšené (balancované)	střední až vysoké	3 roky	kolísavý	střední až vysoký
akciové fondy	vysoké	5 let	velmi kolísavý	vysoký

- **Akciové fondy** mají minimálně 66% svého majetku investováno do akcií. Vyznačují se výrazným kolísáním kursu, třeba i desítek procent v několika měsících. Jsou to rizikové fondy vhodné pro nejdelší investiční horizont, protože dlouhodobě mají nejvyšší zhodnocení.
- **Smíšené fondy (balancované)** stojí mezi fondy akciovými a dluhopisovými. Investují do akcií, dluhopisů a nástrojů peněžního trhu současně a manažer portfolia přizpůsobuje v rámci statutu rozložení investic aktuální situaci na trhu. Investiční politika některých balancovaných fondů je velmi flexibilní, čímž však může být pro investora málo předvídatelná. Tyto fondy mají střední až vysoké investiční riziko a tomu odpovídající dlouhodobé zhodnocení. Jsou vhodné pro delší investiční horizont.

ušlý
„výnos z výnosů“

- **Fondy fondů** jsou fondy, které neinvestují přímo do akcií nebo dluhopisů, ale vytvářejí portfolio složené ze specializovaných fondů. Investice do podílových listů jiných fondů znamená pro podílníky lepší rozložení rizika spojeného s investováním.
- **Garantované fondy** jsou fondy, které garantují investorovi návratnost části nebo celé investice a někdy i minimální zaručený výnos v přesně daném investičním období (většinou několik let). Výhodou je omezení možnosti ztráty, nevýhodou delší doba vázání investičních prostředků.

Členění fondů podle distribuce zisku

- **Výnosové fondy** v pravidelných intervalech vyplácejí výnosy (dividendy). Takovou podobu mívají zejména fondy investující převážně do bankovních vkladů a dluhopisů.
- **Růstové fondy** výnosy nevyplácejí. Podílník může výnos realizovat kdykoliv prodejem podílových listů. Typické jsou pro rizikovější a dynamičtější akciové a balancované fondy. Většina fondů v České republice je koncipována jako fondy růstové.

Co dokáže reinvestice výnosů

- ▶ Reinvestice výnosů přináší efekt „úroků z úroků“. Tím, že se v budoucích letech zhodnocují i výnosy z minulých let, lze dlouhodobě dosáhnout velmi zajímavého akumulačního efektu.

Aby to nebylo tak jednoduché

▶ Doposud jsme zde uvedli jen základní členění fondů. Existují desítky různých typů fondů a členění je pak mnohem podrobnější. Jsou fondy investující jen do nejlepších akcií (blue chips), nebo naopak jen do akcií malých firem. Některé fondy investují oborově, např. jen do telekomunikačních společností. Rychle roste počet fondů fondů, které musí minimálně 66 % svých aktiv investovat do jiných fondů. Časté jsou i tzv. flexibilní smíšené fondy, jejichž manažer není vázán žádnými limity, fondy indexové a jiné. Je proto třeba vždy zvažovat výhody a rizika konkrétního fondu.

▶ Fondy se mohou rozlišovat také podle regionálního rizika, např. na fondy české (investující do českých cenných papírů), fondy eurozóny, evropské či globální, častá je také klasifikace podle měnového rizika.

Podílový list

► Každý investor obdrží za své peněžní prostředky podílové listy, jejichž prostřednictvím se podílí na všech investicích fondu. Kurs, za který investor podílové listy nakupuje či prodává, odpovídá hodnotě majetku, který připadá na jeden podíl. Z tohoto důvodu nejsou většinou podílové listy obchodovány na veřejných trzích (Burza cenných papírů Praha, RM-System). Není totiž třeba hodnotu podílového listu stanovovat na základě nabídky a poptávky investorů, ale kurs se přesně vypočte z hodnoty majetku.

Charakteristika otevřených podílových fondů

- **Dostupnost**

Většina otevřených podílových fondů umožňuje investovat i opravdu drobným investorům. Minimální částky k investování u většiny fondů činí jen několik stokorun.

- **Rozšířené investiční možnosti**

I velmi malý investor se díky kolektivnímu investování může podílet na hospodaření velkých světových firem a získat podíl na investicích, které by si jinak nemohl dovolit.

- **Velký výběr**

Existuje široká škála fondů, které se od sebe liší svým investičním zaměřením, rizikem a investičním horizontem. Každý si může vybrat takový fond, který nejlépe odpovídá jeho investičním cílům. Jejich stanovení a výběr konkrétního fondu však může vyžadovat odbornou pomoc.

- **Profesionální správa**

Správci fondů jsou odborníci se zázemím, které jim umožňuje na základě dostupných informací činit co možná nejkvalitovanější investiční rozhodnutí a reagovat na situaci na trzích.

- **Přijatelná cena**

Cena, která se platí za kolektivní správu peněz v otevřených podílových fondech, je zpravidla nižší než při správě individuální. Liší se podle typu a zaměření fondu. Je však třeba zohlednit různé druhy poplatků, které budou uvedeny v dalším textu.

- **Vysoká likvidita – pohotový přístup k penězům**

Podílové listy je možné kdykoliv prodat investiční společnosti za aktuální kurs. Ke svým penězům se můžete dostat do 30 dnů od žádosti o odkup. Investiční společnosti jsou obvykle schopny odkup realizovat i v termínu kratším (lze nalézt ve statutu každého fondu).

- **Diverzifikace snižuje riziko**

Portfolia fondů se skládají z většího počtu různých cenných papírů. V případě, že jeden z titulů má podprůměrnou výkonnost, případně ztratil svoji původní hodnotu, celkově se to projeví jen malým dílem.

- **Dostatek informací**

Investiční společnosti a fondy podávají obvykle pravidelné a podrobné informace o tom, jak hospodaří se svěřenými penězi. Každý investor tak může průběžně sledovat výkonnost fondů, složení portfolia a u členů Unie investičních společností (dále jen „UNIS ČR“) také strukturu aktiv a jiné doplňující informace.

- **Daňové zvýhodnění oproti bankovním vkladům**

Při zpětném prodeji podílových listů po šesti měsících od jejich koupě neplatí investor, který je fyzickou osobou, daň z příjmu ze zisku vzniklého rozdílem mezi cenou podílového listu při nákupu a cenou při zpětném prodeji.

Proč popularita fondů rychle vzrůstá?

▶ Na počátku nového tisíciletí jsou u nás v různých otevřených podílových fondech desítky miliard korun a celkový objem investic se stále zvyšuje. Čeští investoři se vydali cestou, kterou již po desetiletí kráčí občané v zemích s rozvinutou ekonomikou. Kupříkladu v USA je dnes ve fondech investováno stejně peněz jako v bankovních vkladech.

▶ Bankovní vklady již dnes nestačí zvyšujícím se požadavkům investorů. Pro investice s delším než ročním horizontem se fondy stávají běžným investičním nástrojem a bankovní vklady jsou využívány hlavně pro krátkodobé úložky peněz.

Co se děje s Vaší investicí v podílovém fondu

- **Jaká je aktuální hodnota vaší investice?**

Jak již bylo řečeno, za investované peníze nakoupíte podílové listy příslušného fondu. Dokud je neodprodáte nebo nepřikoupíte další, budete jich vlastnit stále stejný počet. Hodnota vaší investice se bude měnit podle toho, jak se bude měnit hodnota podílového listu. Jejich hodnotu pak jednoduše zjistíte, když počet listů ve vašem držení vynásobíte aktuálním kursem.

- **Kurs podílového listu**

Protože hodnota majetku fondu se neustále mění v závislosti na tom, jak rostou nebo klesají kursy cenných papírů v portfoliu, mění se přímo úměrně i hodnota vámi vlastněných podílových listů, která určuje jejich kurs.

Kurs podílového listu počítá investiční společnost obvykle v denních intervalech tak, že hodnota veškerého majetku fondu se vydělí počtem všech podílových listů. Některé investiční společnosti mohou počítat hodnotu podílového listu i v intervalech delších (jeden týden).

- **Kde zjistíte aktuální kurs svého fondu?**

Informace o kursech podílových listů fondů zjistíte v denním tisku, přímo u správce fondu, v prodejních místech fondu (např. v bankách). Mnohé informace získáte také na internetových stránkách správců fondů, na www stránkách profesních sdružení UNIS ČR www.uniscr.cz a Asociace pro kapitálový trh (dále jen „AKAT“) www.akatcr.cz nebo na specializovaných finančních serverech.

- **Jak fond zhodnotil vaši investici?**

Výnos z investice do fondů může být tvořen dvěma složkami, a to jednak hodnotou vyplacených výnosů (dividendy) nebo, v častějším případě, změnou hodnoty podílových listů vlivem růstu hodnoty portfolia fondu.

- **Výkonnost fondů**

Výkonnost fondů se obvykle udává v procentech za určité časové období. Uvádějí ji u svých produktů investiční společnosti, najdete ji v denním tisku nebo na www stránkách správců fondů, profesních sdružení UNIS ČR a AKAT a na specializovaných finančních serverech. Každý si tak snadno může zjistit, jak fondy v uplynulých letech dokázaly zhodnocovat majetek podílníků.

- **Nesrovnávejme hrušky s jablky**

Nelze mezi sebou srovnávat výkonnost fondů s různým investičním zaměřením. Srovnání výkonnosti například akciového fondu s fondem obligacním není příliš smysluplné, protože každý má jinou míru rizika a jiné kolísání výnosů.

- **Srovnávejme dlouhodobě**

Výkonnost fondů je třeba měřit a srovnávat v jejich investičním horizontu. Míra zhodnocení u akciového fondu za tři měsíce o ničem nevyovídá.

Jak vybrat vhodný fond

► Měřítkem kvality fondu není, kolik v minulosti vydělal, ale jak si dlouhodobě stojí proti srovnatelné konkurenci a proti srovnávacímu indexu. Srovnávací index reprezentuje jakýsi průměrný výnos na trzích, na kterých fond investuje. Svým složením odpovídá rizikovému profilu fondu. Pokud index například klesne o 20 % a fond jenom o 15 %, je to dobrý výsledek, protože fond byl o 5 % lepší než index. Zde však upozorňujeme, že minulé výnosy nejsou v žádném případě zárukou výnosů budoucích.

► Dobrý investor nemusí být vždy ten, kdo dokonale rozumí všem událostem na finančních trzích. Dobře investovat může každý. Ale dříve než začnete investovat, ujasněte si odpovědi na několik základních otázek.

1. Proč vlastně investovat?

Víte-li, čeho chcete dosáhnout, máte za sebou první krok k tomu, abyste zvolili ten správný fond.

2. Kolik peněz potřebujete?

Jestliže znáte svůj cíl a svou finanční situaci, je snadné určit, kolik peněz budete potřebovat.

3. Na jak dlouho budete investovat?

Když víte, jakou částku potřebujete získat, určete si časový (investiční) horizont pro své investice.

4. Jak velké investiční riziko jste ochotni podstoupit?

Zde je to více méně otázka vaší povahy a vztahu k riziku.

Fondy a jiné finanční produkty

► Různé otevřené podílové fondy pokrývají velmi širokou škálu investičního rizika a investičního horizontu. Všechny se vyznačují vysokou likviditou, protože podílové listy je možné velmi rychle odprodat.

► V porovnání s bankovními vklady představují fondy dlouhodobější a zpravidla výnosnější alternativu investování. Nevýhodou je, že výkonnost fondů může kolísat a výnos není garantován (nejsou předmětem náhrady z Fondu pojištění vkladů jako bankovní vklady). Investičním rizikem, horizontem i výnosem (kapitálovým ziskem) se bankovním vkladům nejvíce podobají fondy peněžního trhu.

► Ve srovnání se životním pojištěním či penzijním připojištěním mají některé otevřené fondy kromě likvidity i další výhody. Oproti životním pojišťovnám je to jednak větší transparentnost investic a jednak možnost výběru konkrétního zaměření fondu dle vašeho vztahu k riziku. Oproti penzijním fondům je majetek podílového fondu oddělen od majetku investiční společnosti, a proto dosahuje i nižší nákladovosti. Větší výběr strategií podílových fondů zůstává výhodou i zde. Nevýhodou je, že podílové fondy nejsou podporovány státem, a to ani ve formě přímých příspěvků (penzijní připojištění), či daňových úlev (odečitatelné položky investic od daňového základu).

Otevřené podílové fondy mohou nahradit mnohé jiné finanční produkty.

Porovnání různých finančních produktů z pohledu potencionálního výnosu, podstupovaného rizika a likvidity			
	potencionální výnos	podstupované riziko	likvidita
běžný účet	■	■	■■■
termínovaný vklad	■■	■	■
vkladní knížka na spořicí účet	■	■	■■
stavební spoření	■■	■	■
penzijní připojištění	■■	■	■
životní pojištění	■■	■	■
podílové listy peněžního trhu	■■	■	■■■
podílové listy balancovaných fondů	■■■	■■	■■■
■ nízká hodnota ■■ střední hodnota ■■■ vysoká hodnota			

Způsob nákupu podílových listů

• Kde koupit?

- ▶ přímo u správce fondu
- ▶ ve vaší bance
- ▶ u vašeho investičního zprostředkovatele
- ▶ u vašeho obchodníka s cennými papíry

• Jak koupit?

Rozmyslete si, do jakého typu fondu chcete investovat.

• **Vyberte si správce a fond.** Dobrá investiční společnost má důvěryhodné a stabilní vlastnické zázemí, otevřeně a pravdivě informuje o produktech a hospodaření, uvádí dlouhodobou výkonnost fondů včetně údaje o výkonnosti k minimálnímu investičnímu horizontu, její fondy mají dobrou dlouhodobou výkonnost.

• **Pozorně si přečtěte statut fondu a smlouvu.** Ve statutu fondu byste měli najít všechny potřebné informace nezbytné k Vašemu investičnímu rozhodnutí. Statut je součástí smlouvy mezi vámi a správcem. Nepřehlédněte informace o poplatcích a o rozsahu nákladů, které mohou být hrazeny z majetku fondů.

• **Uzavřete smlouvu a pošlete peníze.** Po uzavření rámcové smlouvy s investiční společností a po zaslání peněz na příslušný účet obdržíte podílové listy. Jejich počet bude závislý na kursu podílového listu vámi vybraného fondu v den připsání peněz na účet. Počet podílových listů se tudíž může lišit od vámi předpokládaného počtu v okamžiku zaslání peněžních prostředků (změna kursu během bankovního převodu). Při nákupu zahraničních podílových listů musíte využít služeb obchodníka s cennými papíry, který uvedený fond zastupuje v České republice a místo rámcové smlouvy podepisujete smlouvu komisionářskou. Pokyn k nákupu či prodeji podílových listů je pak shodný s pokynem pro jiné druhy cenných papírů. Podílové listy mohou být v listinné podobě nebo dematerializované (zaknihované), tedy uložené ve Středisku cenných papírů příp. subregistru. O vlastnictví podílových listů jste obvykle u domácích fondů informováni výpisem z majetkového účtu. U zahraničních fondů je třeba zjistit, jaký typ dokumentu je důkazem o vlastnictví.

Poplatky a náklady

► Informace o všech poplatcích najdete ve statutu fondu a v prodejních materiálech. Vaši investiční poradci by vás o nich měli vždy informovat. Poplatky či další náklady se vždy promítají do hospodaření fondu, a tím ovlivňují výnos vaší investice.

• Poplatek při prodeji nebo při odkupu

Účtují se jednorázově při nákupu nebo při zpětném prodeji (odkupu) podílových listů. Investiční společnosti z nich obvykle hradí náklady na distribuci. Jejich souhrnná velikost se liší a obvykle se pohybují od nuly do zhruba 7 % původně investované částky. Většinou také platí, že čím rizikovější fond, tím vyšší poplatek.

• Poplatek za správu

Tento poplatek je roční odměnou investiční společnosti za správu portfolia fondu a může činit maximálně 2 % z hodnoty jeho majetku ročně nebo maximálně 20 % účetního zisku za rok. Účtuje se postupně v pravidelných intervalech a promítá se do kursu podílového listu. Proto nedochází k jednorázovému poklesu kursu třeba na konci roku.

• Další náklady

Případné další náklady, pokud jsou nad rámec uvedených poplatků hrazeny z majetku fondu, musí být uvedeny výčtem ve statutu, jde zejména o náklady na audit, poplatky obchodníkovi z titulu obchodování apod.

Pravidelné investování

Finančně zajištěné stáří nebo splnění významnějších finančních cílů není výsadou „bohatých“.

Hypotetická tabulka zhodnocení pravidelné měsíční investice při zhodnocení 0,2 % měsíčně (více než 2,4 % p.a.)

roky částka	1	3	5	10	15	20	investice za 20 let	výnos za 20 let
1 000	12 157	37 364	63 808	135 743	216 840	308 265	240 000	68 265
1 500	18 236	56 045	95 712	203 615	325 260	462 398	360 000	102 398
2 000	24 314	74 727	127 616	271 486	433 680	616 531	480 000	136 531

Hypotetická tabulka zhodnocení pravidelné měsíční investice při zhodnocení 0,8 % měsíčně (více než 9,6 % p.a.)

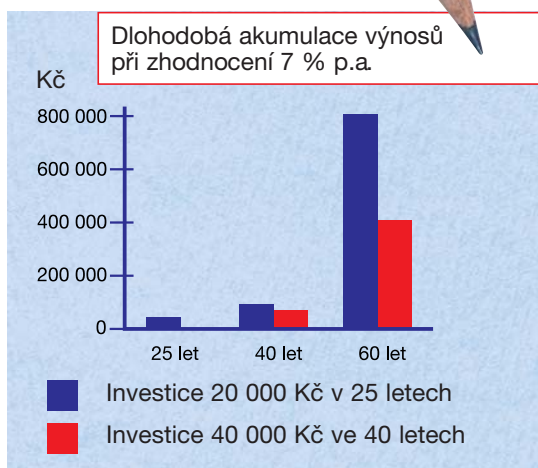
roky částka	1	3	5	10	15	20	investice za 20 let	výnos za 20 let
1 000	12 643	41 861	77 237	201 819	402 769	726 900	240 000	486 900
1 500	18 964	62 791	115 855	302 729	604 154	1 090 350	360 000	730 350
2 000	25 285	83 722	154 474	403 638	805 539	1 453 801	480 000	973 801

Nemáte-li pohromadě dostatečnou částku k jednorázovému investování, můžete do mnohých fondů pravidelně investovat po malých částkách, třeba v měsíčních intervalech. Za dvacet let tak můžete dospět k zajímavé sumě.

Jaký fond se hodí k pravidelnému investování?

► Při výběru fondu se řiďte stejnými pravidly jako při jednorázové investici. I zde rozhoduje investiční horizont a míra rizika. Pro pravidelné dlouhodobé investování se hodí akciové fondy, pro krátkodobější investování volte fondy méně rizikové.

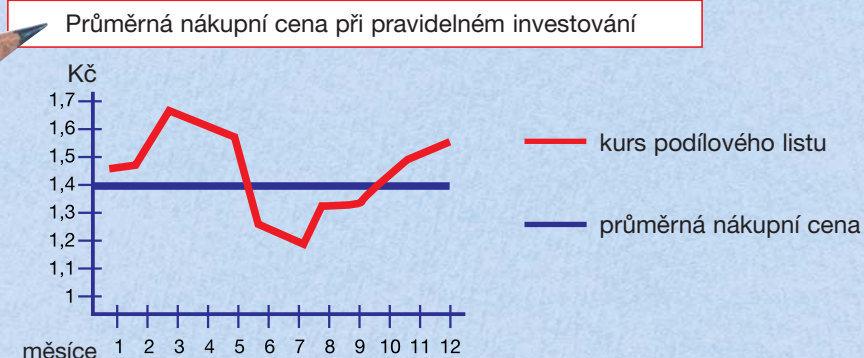
► U rizikovějších fondů snižuje pravidelné investování riziko existující při jednorázovém investování spočívající v tom, že k investování vybereme nevhodný okamžik. Ten, kdo do nich pravidelně investuje malé částky, jednou nakoupí levněji a jindy draž. Průměrná cena nákupu pak bude ležet někde mezi a investor se tak vyhne riziku jednorázového nákupu za nevýhodnou cenu.

Několik dobrých rad

► Vytváření kapitálu je dlouhodobá záležitost. Postupné investování drobných částek je pro investora bezpečnější než jednorázové investování větší částky. Při postupném investování dochází k rozložení rizika v čase (nemůže se mi stát, že jsem vše vsadil v jeden okamžik na jednu kartu). Při investování hraje proto významnou roli i věk. Investor, který již brzy očekává odchod do důchodu, nebude patrně investovat do rizikových produktů, protože v případě ztráty hodnoty investice již není schopen tento propad vyrovnat svými jinými příjmy. Obráceně mladý člověk má jednak před sebou více let produktivního života a proto je schopen případné ztráty „dohonit“. Jeho investiční horizont je také delší a proto může mít větší část investic v rizikovějších produktech. Riziková složka portfolia je však vždy v určité míře nezbytná. Produkty s nízkým rizikem jsou totiž vázány na úrokové sazby a ty zase na vývoji inflace. V případě portfolia složeného pouze z konzervativních produktů se výnos opět znehodnocuje díky inflaci a skutečná hodnota peněz se pak příliš nemění. Rizikové produkty (akcie) však nejsou vázány na vývoj úrokových sazeb a jejich zhodnocení v dlouhodobém horizontu (10 až 20 let) vnáší investorovi do portfolia nezbytnou složku skutečně generující reálné zhodnocení kapitálu. Pozor – není to však spekulace – nesnažte se při investování vyhledávat rychlé zhodnocení vašich investovaných prostředků. Respektujte další rady uvedené níže.

Podle svých cílů a přístupu k riziku můžete zvolit svůj vlastní investiční styl.

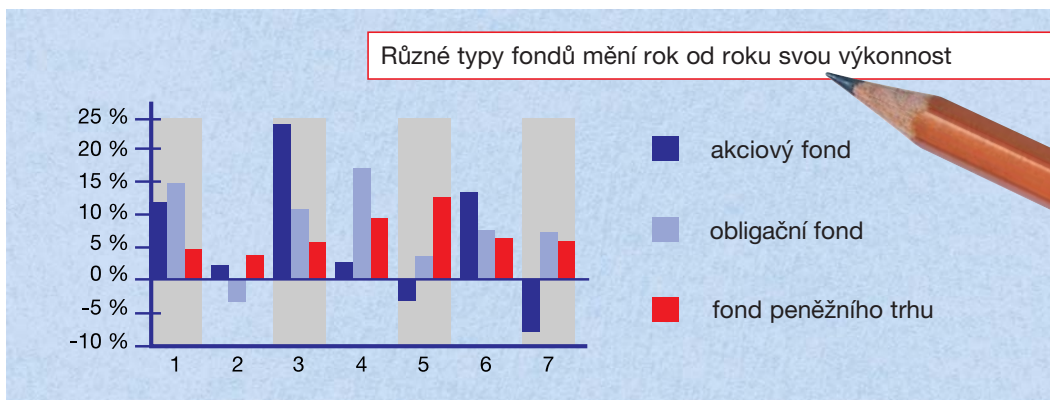

- **Alokace aktiv je důležitá**

Někteří experti nepovažují za hlavní výběr určitého fondu, ale upřednostňují celkové rozložení investice mezi hlavní typy cenných papírů, tedy akcie, obligace a peněžní instrumenty. Myslete na to i při výběru fondů, do kterých budete investovat.

- **Nesázejte na jednu kartu, diverzifikujte**

Ačkoliv fondy samy jsou již diverzifikovaným portfoliem, může být moudré investovat do několika typů fondů a ještě více tak riziko rozložit.

- **Sledujte své investice**

O svých investicích byste měli mít stále přehled. Pravidelně kontrolujte, zda rozložení investic ještě stále nejlépe odpovídá vašim cílům. Pokud jste si v rámci svých cílů stanovili hranice maximálních ztrát nebo zisků, dbejte na jejich respektování.

- **Nespekulujte, investujte**

Jestliže jste investovali například do akciového fondu a nestanovili jste si hranici maximální ztráty, kterou jste ochotni akceptovat, buďte trpěliví, neboť krátkodobé výkyvy jsou v této oblasti běžné. Zkušenost však hovoří o tom, že akcie se dlouhodobě zhodnocují.

- **Nevěřte slibům vysokých výnosů**

Mnozí lidé jsou ochotni světit peníze komukoliv, jen když jim slíbí vysoký výnos. Nesvěřujte peníze bezejmenným, neznámým společnostem, ani těm, kteří slibují vysoké výnosy a přitom se ani nezmíní o riziku.

Pravidelný příjem nebo růst majetku

- **Kolik peněz potřebujete?**

Jestliže máte k dispozici potřebné množství peněz a chcete je pouze ochránit před inflací do doby použití, může vám úplně stačit fond peněžního trhu, dluhopisový fond nebo balancovaný fond s menším rizikem.

Pokud svůj kapitál potřebujete teprve vybudovat, můžete zvážit dlouhodobou investici do akciového nebo rizikovějšího typu některého balancovaného fondu.

Pokud Vás zajímají další informace o investování, naleznete je na www.sec.cz. Odpovědi na nejčastější otázky týkající se problematiky nejenom kolektivního investování pak naleznete na www.sec.cz v sekci FAQ.

RIZIKA PŘI INVESTOVÁNÍ A OCHRANA PŘED PODVODNÍKY

Co je investiční riziko

► Investiční riziko spočívá v tom, že hodnota investice v čase kolísá a může se pohybovat nejen směrem vzhůru, ale i klesat. Je něčím zcela běžným, co nás ve světě investování provází na každém kroku. Investiční riziko lze omezit dostatečnou délkou investice, tedy investičním horizontem, a lze na něm dokonce vydělat.

Investiční riziko a vy

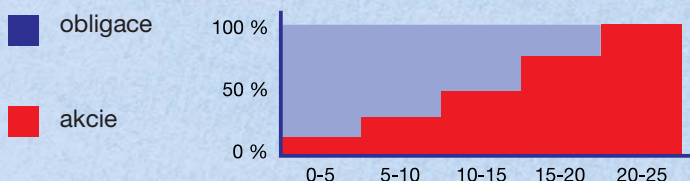

► Při stanovení vašich investičních cílů je velmi důležité určit výši rizika, kterou jste ochotni nebo můžete nést. Důležitá je očekávaná délka investice, váš věk i osobní přístup k riziku. Čím více let v produktivním věku máte před sebou, tím rizikovější investici můžete zvolit.

Investiční riziko a investiční horizont

► Investiční horizont určuje, na jak dlouho můžeme investované peníze postrádat. Jestliže tedy již víte, proč investovat a jaké částky potřebujete dosáhnout, určete si časový horizont své investice. S investičním horizontem úzce souvisí možné investiční riziko. Čím delší je investiční horizont, tím větší je pravděpodobnost, že případný pokles trhů bude vystřídán jejich růstem, a tím rizikovější instrument můžete zvolit. A naopak. Čím rizikovější je investice, tím delší investiční horizont vyžaduje.

Investiční horizont ovlivňuje rozložení vašich investic

Investiční riziko a výnos

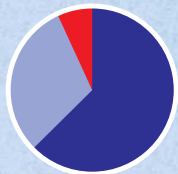
► U jednotlivých druhů cenných papírů investiční riziko klesá v pořadí: akcie, dluhopisy, instrumenty peněžního trhu. Dosavadní světová praxe ukazuje, že pokud jde o dlouhodobý výnos, je tomu právě naopak. Rizikové akcie jsou dlouhodobě nejvýnosnější a bezpečné instrumenty peněžního trhu mají dlouhodobý výnos nejnižší. U fondů je tomu podobně.

Druhy investičního rizika

Investiční riziko se vyznačuje těmito základními znaky:

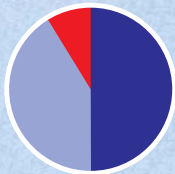
- **je definovatelné:** je to nejistota budoucího výnosu investora;
- **je měřitelné:** měří se pravděpodobností, že předpokládaný výnos nebude dosažen;
- **je čitelné:** roste s růstem očekávaného výnosu;
- **je nadčasové:** nelze se ho zbavit, lze ho však omezit.

Agresivní investor

akciové fondy

Umírněný investor

obligacionní fondy

Konzervativní investor

fondy peněžního trhu

► Celkové investiční riziko je tvořeno několika dílčími riziky, jejichž zdrojem je např. investiční zprostředkovatel nebo obchodník s cennými papíry, samotný investiční nástroj, který je předmětem investice, prostředí, ve kterém investujeme, úroveň státní regulace aj. Rozeberme nyní některé z nich:

Riziko investičního zprostředkovatele

► Riziko vychází z možné neserióznosti nebo nekompetentnosti investičního zprostředkovatele, jehož jednání může mít za následek poškození investora. Při eliminaci tohoto rizika je třeba, aby investor důkladně prověřil zejména platnost licence nebo registrace u Komise pro cenné papíry. Dále je třeba si všimnout historie firmy, která mu investici nabízí, její pověsti na domácím nebo světovém trhu. Určitým vodítkem může být také rating, který jí byl přidělen nezávislými ratingovými agenturami. Důležité je, aby investiční zprostředkovatel předložil pro každý produkt, který nabízí, jeho statut nebo prospekt.

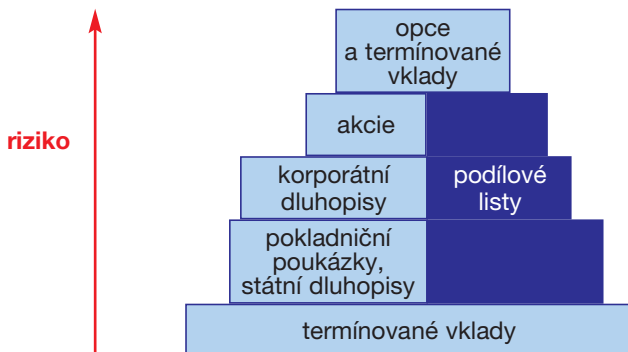
Riziko investičního produktu

► Ne každý investiční produkt je ve skutečnosti tak výhodný, jak na první pohled vypadá. Investor by měl zvážit reálnost produktu, porovnat zhodnocení nabízeného produktu s možným zhodnocením jiných druhů investic. Nereálné vize a falešné garance je třeba nekompromisně odmítnout. Dále je užitečné podívat se na historii produktu, jak dlouho je na trhu a kolik investorů si ho již pořídilo. Riziko produktu se také skrývá v nákladech na pořízení produktu – zdánlivě vysoké výnosy investice se mohou rozplynout ve vstupních, výstupních a dalších poplatcích. Riziko produktu je dále závislé na měně (kolísání kurzu měn), sektoru (expanzivní vývoj některých sektorů může být vystředán drastickým poklesem, jako tomu bylo např. u tzv. internetové bubliny) a regionu, kde jsou aktiva alokována.

► Riziko produktu je třeba vždy poměřovat s konkrétními cíli investora. Poměr výnosu, rizika a likvidity může být zcela odlišný pro investory s různým investičním horizontem (délka investice), investičním cílem (kolik je třeba investicí vydělat) a speciálními požadavky, které má každý investor v závislosti na konkrétní životní a finanční situaci odlišné.

Pyramida rizika u vybraných typů investic

► Jednotlivé druhy investic jsou spojeny s různou mírou rizika, jejíž výši lze zobrazit v tzv. pyramidě rizika. Riziko stoupá směrem k vrcholu pyramidy. V následujícím schématu jsou uvedeny investiční příležitosti dostupné na finančním trhu s obdobnou likviditou.

Riziko alokační, aneb nedávejte všechna vejce do jednoho košíku

► Diverzifikace představuje rozkládání rizika prostřednictvím investic do různých aktiv. Zákonem je diverzifikace specifikována formou omezujících limitů, které příkazují fondu vložit peněžní prostředky do dostatečného počtu různých cenných papírů. V některých případech však i investice do cenných papírů deseti emitentů nemusí představovat faktickou diverzifikaci, pokud jde o emitenty např. z jednoho oboru, obchodované na jednom trhu nebo v jedné měně. V některých případech může dojít ke koncentraci manažerského rizika a to například tehdy, pokud fondy delegují (přenášejí) pravomoci k investičnímu rozhodování na jiného správce. Proto je vhodné se zajímat, jak fondy podobným typům koncentračních rizik předcházejí.

Riziko prostředí

► Investiční prostředí je dáno politickou stabilitou, úrovní legislativy a mírou regulace příslušného trhu. Rozlišují se tři základní kategorie prostředí:

- **rozvinuté trhy**, ke kterým patří USA, Kanada a západní Evropa;
- **rozvíjející se trhy**, kam řadíme střední a východní Evropu, Latinskou Ameriku, jihovýchodní Asii a Afriku;
- **nedemokratické systémy**.

Nejmenší riziko prostředí je na rozvinutých trzích, největší v politicky nestabilních systémech.

Transakční riziko

► Toto riziko se váže na možnost vzniku ztráty při provádění či vypořádání investičních obchodů. Subjekty, které tyto služby zajišťují, by měly být licencované a měly by disponovat dobrou pověstí a zkušenostmi. Určitým rizikem může být nesrovnalost v evidenci investičního zprostředkovatele například při vedení sběrného účtu (vždy vyžadujte průkazný doklad o vlastnictví nakoupených cenných papírů). U investic do cenných papírů vedených v jiné měně než je koruna existuje také riziko měnových ztrát.

Úroveň státní regulace

► Každý stát se snaží regulovat kapitálový trh, ale tento fakt ještě nemůže být sám o sobě zárukou, že na trhu existují pouze subjekty, které neporušují stanovená pravidla. Skutečnost, že subjekt získal od KCP licenci, nemůže být sama o sobě chápána jako záruka kvality služeb poskytovaných tímto subjektem. Vydání licence vypovídá o tom, že subjekt v okamžiku žádosti o licenci splnil všechny zákonem předepsané požadavky. To samo o sobě nemůže zaručit, že i v budoucnu bude tento subjekt ve všech případech postupovat korektně a bez pochybení. Kontrolní činnost vykonávaná Komisí nemůže postihnout naprosto všechny případy porušování pravidel v konkrétní okamžik. Proto je na místě maximální obezřetnost investorů a přijetí určitého dílu zodpovědnosti za investiční rozhodnutí.

► Investice do podílového listu má rovněž řadu dalších charakteristik, které mohou ovlivnit návratnost investice, na něž je potřeba investory upozornit:

- **Investice není pojištěna** ani zaručena státem, žádným jejím orgánem, Fondem pojištění vkladů (jako vklad v bance), či žádnou soukromou ani jinou společností;
- **Hodnota investice může v čase kolísat;**
- **S investicí jsou spojena rizika** včetně případné ztráty hodnoty investovaných prostředků;
- **Mínulé výnosy nejsou zárukou budoucích výnosů.**

Dodržujte „Desatero investora“

Všem investorům doporučujeme dodržovat základní doporučení Komise, která jsou obsažena v Desateru investora, které najdete na www.sec.cz v sekci Rádce investora.

- 1. Nejednejte s firmou, která nemá patřičné povolení Komise.*
- 2. Nekupujte cenné papíry nabízené v nevyžádané poště nebo po telefonu neznámým volajícím, ani se k tomu nenechte přemluvit.*
- 3. Neinvestujte své peníze do něčeho, čemu nerozumíte.*
- 4. Neočekávejte, že se vám investované peníze určitě vrátí. Hodnota investice může i klesnout.*
- 5. Nedůvěřujte nabídkám na rychlý zisk nebo na neobvykle vysoké výnosy. Vysoké výnosy znamenají vysoké riziko!*
- 6. Zvažte svůj postoj k riziku. Různé investice přinášejí různý stupeň rizika.*
- 7. Zhodnoťte, co je vaším cílem. Chcete udržet krok s inflací? Chcete dosáhnout co největšího zhodnocení svých peněz? Na jak dlouho si můžete dovolit své peníze blokovat?*
- 8. Porovnávejte výši poplatků.*
- 9. Dejte pozor, aby osoba, která vám rady poskytuje, vám je poskytovala nestranně. Pokud se jedná o reklamu, mějte na paměti, že reklama má tendenci zvýrazňovat výhody a potlačovat nevýhody.*
- 10. Pečlivě si uschovávejte kopie veškerých smluv a dokumentů, včetně korespondence s příslušnou firmou. Před podpisem smlouvy si ji důkladně přečtěte a dbejte, abyste všemu porozuměli.*

Podvodníci okolo nás

► Naštěstí jsou již pryč případy tunelování fondů z kupónové privatizace, které přinesly trpké zkušenosti a podlomily důvěru mnoha investorů v kapitálový trh a ve finanční služby vůbec. Bohužel i v dnešní době se objevují na trhu osoby, které se snaží využít neznalosti a nezkušenosti občanů v oblasti investování. Získejte proto alespoň základní znalosti o principech fungování světa investic a nedejte se! Nejčastějším případem je vykupování akcií podniků či fondů za ceny nižší, než jakých je dosahováno na veřejných trzích nebo jaké jsou možné realizovat při otevření fondu.

► Proto pozor na letáky ve schránkách a podomní vykupovače akcií! Buďte opatrní, ať se nestanete obětí různých podvodníků, kteří se snaží vydělat na vaší důvěřivosti nebo nezkušenosti.

► Může se stát, že u vás doma zazvoní vykupovači akcií, kteří se vydávají za zástupce společnosti nebo fondu, jejichž akcie vlastníte, a tvrdí, že je společnost pověřila odkoupením těchto akcií nebo podílových listů. Vymýšlí si přitom různé důvody pro to, abyste jim cenné papíry prodali, například, že společnost vstupuje do likvidace, má hospodářské problémy apod. Často také používají falšované kurzovní lístky, na kterých jsou kurzy cenných papírů třeba i o polovinu nižší, než je

tomu ve skutečnosti. K prodeji akcií vás také mohou lákat prostřednictvím dopisů, různých letáčků a pozvánek na posezení.

▶ Na ně si dávejte velký pozor, protože to skutečně nemusí být a obvykle také nejsou zaměstnanci licencovaného obchodníka s cennými papíry, ale podvodníci, kteří vám za vaše cenné papíry nabízejí mnohem nižší cenu, než jakou skutečně mají, a vydělávají tak na vás velké peníze.

• Jak se podvodníkům bránit?

Tyto osoby svým jednáním porušují zákon a mohou se dopouštět hned několika trestných činů najednou, proto je nutné, abyste byli vůči nim velmi obezřetní.

Jestliže zazvoní přímo u vás doma, vůbec je nevpouštějte dovnitř a nejednejte s nimi. Neukazujte jim svůj výpis z účtu ze Střediska cenných papírů, neposkytujte žádné osobní údaje a rozhodně jim nikdy nic nepodepisujte. Nenechte se nalákat různými reklamními letáky a pozvánkami na posezení spojená s výkupy akcií. Upozorněte i své blízké a známé. Ověřte si, jakou hodnotu mají vaše cenné papíry. Snadno to denně zjistíte například v Mladé frontě Dnes, Hospodářských novinách nebo v Právu.

Pokud by se vám přesto něco podobného stalo, nebo ve vašem okolí takovéto výkupy právě probíhají, kontaktujte Komisi pro cenné papíry na telefonu zdarma 800 160 170, na kterém můžete nechat vzkaz a kontakt na sebe, nebo na telefonu 221 096 112. Popřípadě se můžete obrátit přímo na policii.

Ochrana investora

K ochraně investora přispívá svou činností

Komise pro cenné papíry

▶ Komise je správní úřad, který byl zřízen zákonem 1. dubna 1998 k rozvoji a ochraně kapitálového trhu. Jestliže Komise zjistí, že někdo v oblasti kapitálového trhu zákon porušil, zasadí se o to, aby dotyčný svůj přestupek napravil, popřípadě ho může potrestat peněžitou pokutou.

• Nad kým Komise vykonává dozor?

Státní dozor vykonává Komise především nad investičními společnostmi, investičními fondy, podílovými fondy, obchodníky s cennými papíry, makléři, zaregistrovanými zprostředkovateli, burzou, RM-Systémem, Střediskem cenných papírů a v omezené míře také nad penzijními fondy a nad společnostmi, jejichž akcie nebo dluhopisy si můžete koupit na burze nebo v RM-Systému.

• Jak vám může Komise pomoci?

Je to především v těch případech, kdy nejste spokojeni se službami, které vám společnosti dozorované Komisí poskytly. Máte-li podezření, že se nechovají podle zákonů, popřípadě vás přímo nějak poškodily, je nejlepší obrátit se přímo na Komisi a požádat o prošetření nebo napravení situace. Můžete volat na speciální telefon, který Komise zřídila pro tyto účely a na který se dovoláte zdarma: 800 160 170 (jedná se pouze o záznamník a je proto nutné, aby byla na záznamníku zanechána nejen informace o vaší stížnosti, ale také váš kontakt – telefon, adresa – aby vás mohli pracovníci Komise kontaktovat). Vždy je však nutno mít na paměti, že investice není pojištěna a nikdo vám také nemůže zaručit, že se vám investované peníze vrátí nebo zhodnotí.

Komise nevykonává dozor nad běžnými akciovými společnostmi. Dozoruje pouze některé povinnosti, jež pro akciové společnosti vyplývají z obchodování jejich akcií na burze nebo v RM-Systému. Komise vám proto nemůže pomoci při řešení sporů, které náleží soudům. Na internetových stránkách Komise www.sec.cz v sekci „Seznam informací od emitentů“ zjistíte, jak plní akciové společnosti, jejichž akcie lze koupit na burze nebo v RM-Systému, pravidelnou informační povinnost, to znamená, jestli Komisi řádně zasílají výroční a pololetní zprávy o své činnosti

a hospodaření. Jestliže společnosti zasílají tyto zprávy v elektronické podobě, můžete si je prohlédnout na internetových stránkách Střediska cenných papírů www.sec.cz v sekci „Informační povinnost emitentů“, zasílají-li zprávy v papírové podobě, jsou k dispozici ve Středisku cenných papírů, Rybná 14, Praha 1.

Na internetových stránkách Komise najdete také přehled společností, které od Komise získaly povolení k činnosti na kapitálovém trhu⁵⁾. Nemáte-li možnost podívat se na Internet, můžete zavolat na telefon 221 096 111 a na něm si ověřit, kdo má platnou licenci anebo navštívit Komisi v jejím sídle, kde si můžete v prostorách recepce prohlédnout internetové stránky a získat informační materiály. Komise také vydává Věstník, kde kromě seznamů společností s licenci uveřejňuje další údaje a sdělení důležitá pro kapitálový trh.

● Komise pro cenné papíry
P. O. Box 208
Washingtonova 7
111 21 Praha 1 | <ul style="list-style-type: none">e-mail: podatelna@sec.cz
zelená linka (zdarma) pro hlášení stížností a podnětů
na prošetření: 800 160 170
telefon pro ověřování platnosti licencí a na dotazy: 221 096 112 |
|---|--|

Zásady dodržujte také při investování prostřednictvím Internetu. Mějte na paměti, že Internet není regulován. Ptejte se vždy na podrobnosti a rizika a nenechte se nalákat zdanlivě seriózně vypadající společností.

Samoregulace

● Unie investičních společností ČR

Unie je zájmovým sdružením právnických osob sdružující nejvýznamnější domácí správce podílových fondů v ČR. Je samoregulující se organizací, tzn. klade na své členy požadavky přesahující rámec zákona. Všichni členové se zavazují dodržovat Etický a komunikační kodex a řídit se při správě majetku a prodeji produktů Závaznými pokyny Unie. Unie aktivně spolupracuje s Komisí v oblasti vzdělávání a na základě memoranda o spolupráci dochází i ke spolupráci v oblasti přípravy zákonů či tvorby vyhlášek. Unie poskytuje široký informační servis o oblasti kolektivního investování. Veškeré informace můžete nalézt na www.uniscr.cz

● UNIS ČR

Štěpánská 16
110 00 Praha 1
tel.: 224 919 114
fax: 224 919 115

● Asociace pro kapitálový trh

Sdružení AKAT je zájmovým sdružením právnických osob. Cílem jeho činnosti je vytvoření kapitálového trhu slučitelného s prostředím kapitálových trhů zemí Evropské unie. K dosažení tohoto cíle AKAT zejména pořádá přednášky, semináře, konference, vydává publikace, právní stanoviska a etické normy, podílí se na připomínkování zákonů a vyhlášek souvisejících s kapitálovým trhem a podporuje vzdělávání a osvětu v oblasti kapitálového trhu. Veškeré informace můžete nalézt na www.akatcr.cz

● AKAT

(HSBC Bank plc
pobočka Praha
Millennium Plaza)
V Celnici 10
117 21 Praha 1
tel.: 221 033 554
fax: 221 033 520

Garanční fond obchodníků s cennými papíry

Garanční fond obchodníků s cennými papíry (dále jen Fond) byl vytvořen na počátku roku 2001 na základě novely Zákona o cenných papírech. V rámci své působnosti Fond zejména poskytuje náhradu za nevydaný zákaznický majetek, shromažďuje zákonem vymezené zdroje majetku Fondu, splácí návratné finanční výpomoci a úvěry, investuje peněžní prostředky Fondu, plní zákonem stanovené informační povinnosti. Veškeré informace můžete nalézt na www.gfo.cz

● Garanční fond

P.O. Box 787, 111 21 Praha 1, tel.: 221 192 453, fax: 221 192 495
úřední deska: Washingtonova 7, 111 21 Praha 1 (budova Komise pro cenné papíry), fax: 221 033 520

⁵⁾ Přehled společností naleznete na www.sec.cz v sekci „Seznam licencovaných subjektů“.

Akcie – cenný papír, který vyjadřuje účast na akciové společnosti. Opravňuje majitele spolurozhodovat na valné hromadě o základních otázkách činnosti společnosti. Akcionáři přísluší právo na dividendu, právo na likvidačním zůstatku, právo na informace a předkupní právo. Nejlepším akciím, s kterými se na burze nejvíce obchoduje, se říká blue chips.

Aktiva (struktura aktiv) – typy jednotlivých investic do kterých fondy investují své prostředky – akcie, dluhopisy, pokladniční poukázky, hotovost (bankovní účty a měny), deriváty atd. Struktura aktiv vyjadřuje poměr těchto prostředků v portfoliu fondu.

Akciové fondy – fondy, které mají minimálně 66 % svého majetku investováno do akcií. Vyznačují se krátkodobým výrazným kolísáním kursu, třeba i desítek procent v několika měsících. Jsou to rizikové fondy vhodné pro nejdelší investiční horizont vzhledem k výhodě dlouhodobě nejvyššího možného zhodnocení.

Akcionář – majitel akcií s nimiž jsou spojena práva akcionáře (viz akcie). Podle svého podílu na celkovém počtu akcií může být minoritní (menšinový) nebo majoritní (většinový).

Aktivní správa portfolia – rozhodování o tom, jaké cenné papíry, v jakém objemu a kdy budou nakoupeny či prodány, závisí na rozhodování portfolio manažera, a to v souladu se statutem fondu či plánovanou strukturou portfolia.

Balancované fondy – patří do kategorie fondů smíšených, ale jejich struktura aktiv by měla být více stabilní tj. měla by udržovat v určitém poměru především investice v akciích a dluhopisech (např. balancovaný fond konzervativní – více dluhopisů a hotovosti, méně akcií).

Benchmark – srovnávací základna či kritérium při vyhodnocování výkonnosti investičního nebo vkladového instrumentu. Například lze srovnávat výkonnost vlastního akciového portfolia, se kterým obchodujeme na BCPP, s vývojem oficiálního burzovního indexu PX 50. Tento index je potom benchmarkem – referenční úrovní pro vyhodnocování výkonu investičních záměrů, které jsou prováděny v rámci našeho akciového portfolia.

Bod zlomu – hodnota kurzu, při které investor nerealizuje ani zisk ani ztrátu.

Bond – viz Dluhopis.

Broker – obchodník s akciemi nebo makléř, který je oprávněn přijímat a provádět pokyny zákazníků (viz Burzovní příkaz).

Burza – obvykle instituce, jejímž úkolem je uspokojovat nabídku a poptávku při prodeji cenných papírů a na tomto základě určovat rovnovážnou cenu cenných papírů (kurs) a garantovat (zabezpečovat) vypořádání obchodů.

Burzovní index – indikátor popisující vývoj trhu (akciového, dluhopisového). Každý cenný papír má v příslušném indexu váhu, která odpovídá podílu tržní hodnoty tohoto cenného papíru na všech cenných papírech v daném indexu. Index slouží k jednoduššímu porovnávání konkrétní investice s vývojem daného trhu.

Burzovní příkaz – udělením burzovního příkazu dává zákazník pokyn nakoupit nebo prodat cenné papíry na svůj účet. Tyto pokyny obsahují přesné údaje o daném cenném papíru: počet kusů, příp. nominální hodnotu, dobu platnosti příkazu a údaj o ceně. Pokud je zadaný nákupní kurz nižší než tržní, nemůže být příkaz proveden. U prodejního příkazu nesmí být zadaný kurz vyšší než burzovní. Proto bývá většinou stanovován cenový limit pro provedení daného příkazu.

Cenný papír – ztělesňuje určitá práva svého majitele nejčastěji vůči tomu, kdo cenný papír vydal. Cenným papírem jsou: akcie, zatímní listy, podílové listy, dluhopisy, směnky, šeky, investiční kupóny, kupóny, cestovní šeky, náložné listy včetně konosamentů a skladištní listy. Zákon dále uvádí, že cennými papíry jsou i jiné listiny, které jsou za cenné papíry prohlášené zvláštními zákony. Rozlišují se tři formy cenných papírů: na doručitele (na majitele), na jméno a na řad a dvě podoby: zaknihované a listinné.

Cenný papír na jméno – cenný papír znějící na jméno určité právnické či fyzické osoby. Emitent cenných papírů vede seznam majitelů, aby společnost znala okruh svých akcionářů (podílníků).

Cenný papír na majitele – cenný papír neznějící na určité jméno, nýbrž na současného majitele. U těchto cenných papírů je změna majitele možná již pouhým předáním cenného papíru (převodem v SCP).

Clearing – systém, pomocí kterého vstupuje burza jako kontaktní partner do vztahu mezi kupujícím a prodávajícím a zajišťuje vypořádání uzavřených obchodů.

Depozitář – banka, která vede pro správce fondu účet a průběžně kontroluje, zda správce fondu provádí operace s majetkem fondu v souladu se zákony a statutem fondu.

Derivát – je termínovaná smlouva o budoucím nákupu nebo prodeji daného aktiva (akcie, drahé kovy apod.) za předem sjednaných podmínek. Základním rysem termínovaných obchodů je časový nesoulad mezi uzavřením obchodu a jeho plněním, to znamená, že v době uzavření obchodu jsou sjednány veškeré podmínky obchodu a v době splatnosti dochází k dodání aktiv a jejich zaplacení. Deriváty se používají zejména k zajištění proti možným rizikům, především proti pohybu kurzu. Mezi deriváty patří futures, opce, swapy, forwardy.

Diskont – rozdíl mezi hodnotou vlastního kapitálu fondu připadající na jeden cenný papír a kurzem cenného papíru na veřejných trzích.

Diverzifikace – rozložení investic v portfoliu za účelem rozložení rizika mezi více cenných papírů.

Dividenda – podíl na zisku společnosti plynoucí ve prospěch majitele akcií nebo podílových listů.

Dluhopis – cenný papír reprezentující závazek emitenta splatit určitou peněžitou částku a určitý úrok v době splatnosti. S dluhopisem nejsou spojena práva akcionáře.

Dluhopis na jméno – pevně úročený cenný papír, u něhož může splacení pohledávky vyžadovat pouze věřitel uvedený na cenném papíru.

Dluhopis na majitele – nejčastější forma cenného papíru. Držba dluhopisu na majitele opravňuje vlastníka k vymáhání práv od dlužníka. Tento druh dluhopisů je velmi oblíben díky jednoduchému převodu vlastnických práv. Samotný převod se děje dohodou a předáním cenného papíru. Statut dluhopisů na majitele lze podle potřeby také změnit na dluhopisy na jméno a naopak.

Dluhopisové fondy – investují hlavně do dluhopisů, podíl akcií nesmí překročit 10%. Dlouhodobé zhodnocení bývá obvykle vyšší než u fondů peněžního trhu, ale nižší než u akciových fondů. Jsou vhodné pro střednědobý investiční horizont.

Dow Jones Index – nejznámější a nejpopulárnější akciový index světa, jehož plný název zní Dow Jones Industrial Average (DJIA). Již od roku 1882 je denně vypočítáván na burze v New Yorku.

Durace – průměrná doba, za kterou získáme z dluhopisu zpět to, co jsme investovali do jeho nákupu. Určuje senzitivitu dluhopisu na změnu úrokových sazeb.

Emise – soubor cenných papírů stejného druhu vydaných jednou společností. Nejčastěji tento pojem zahrnuje i umístění na trhu a uvedení na burzu. Převzetí a prodej probíhá zpravidla prostřednictvím bank, které se za tímto účelem sdružují do konsorcií.

Finanční trhy – souhrnný pojem představující všechny trhy, na kterých jsou obchodovány peněžní prostředky a cenné papíry. Jde především o trh peněžní, kapitálový a devizový.

Fondy fondů – fondy, které neinvestují přímo do akcií nebo dluhopisů, ale vytvářejí portfolio složené ze specializovaných fondů. Investice do podílových listů jiných fondů znamená pro podílníky lepší rozložení rizika spojeného s investováním.

Fondy peněžního trhu – fondy, které investují zejména do krátkodobých, vysoce bezpečných dluhopisů tak, aby jejich průměrná doba splatnosti byla kratší než jeden rok. Pro své investování mohou rovněž využít termínovaných vkladů u bank. Kolísání kursu je prakticky nulové, za vysokou míru bezpečí však investor platí relativně nízkým dlouhodobým výnosem. Proto se hodí pro krátkodobé peníze.

Garanční fond obchodníků s cennými papíry – je právnickou osobou a byl zřízen s cílem poskytnout ochranu investorů v situaci, kdy obchodník s cennými papíry není schopen plnit své závazky vůči zákazníkům spočívající ve vydání hodnot, které od zákazníků převzal za účelem poskytnutí investiční služby (zákaznický majetek), a nejsou vyhlídky, že bude schopen tak učinit.

Garantovaný fond – fond, který garantuje určitý minimální výnos nebo návratnost části nebo celé jistiny (obvykle od 90 do 100 %).

Hlasovací právo – akcionář jako spolumajitel společnosti má právo podílet se na rozhodování, která je nutno učinit na valné hromadě. Akcionář při rozhodování disponuje počtem hlasů, který odpovídá jeho podílu na základním jmění společnosti.

Hypotéční zástavní list (HZL) – je dluhopis, v němž je dlužníkem banka, která hypotéční zástavní listy vydává a jejich prodejem získává peníze na poskytování hypotéčních úvěrů. Jmenovitá hodnota HZL, včetně úroků, je plně kryta pohledávkami z hypotéčních zástavních úvěrů. HZL může vydávat pouze banka, která má povolení ČNB. Výnos je osvobozen od zdanění.

Inflační riziko – znehodnocení hodnoty peněz v jehož důsledku se sníží reálná hodnota existujícího majetku a také reálný výnos, kterého mělo být pomocí investovaného majetku dosaženo.

Investiční riziko – míra pravděpodobnosti, že se sníží hodnota investice. Největší investiční riziko mají akciové fondy, nejmenší naopak fondy peněžního trhu.

Investiční společnost – zakladatel a správce (obhospodařovatel) fondů. Podléhá zvláštní regulaci dané zákonem č. 248/1992 Sb. o investičních společnostech a investičních fondech a dozoru Komise pro cenné papíry. Její činnost je kontrolována také depozitářem a auditorem.

Investiční fond – akciová společnost, která vydává akcie, z jejichž prodeje získává prostředky na koupi cenných papírů. Akcionář může akcie prodat za cenu, která odpovídá nabídce a poplávce na trhu.

Investiční horizont – doba, na kterou je investice plánována. S větším rizikem se investiční horizont prodlužuje a naopak. Doporučený minimální investiční horizont je doba investování pro daný typ, která má chránit investora před případnými ztrátami způsobenými nevhodnou kombinací investiční strategie a předpokládané délky investice. Ekonomika se vyvíjí v cyklech a stejně tak na akciových trzích, i když dlouhodobě míří vzhůru, se střídají období, kdy jsou ceny vysoko, s obdobími, kdy jsou ceny nízko. Doporučený minimální investiční horizont v podstatě jen poukazuje na jakousi průměrnou dobu, kterou trhu trvá, aby překonal obě tyto fáze vývoje. Doporučený minimální investiční horizont však v žádném případě investorovi nefiká, že právě po doporučené minimální době bude jeho investice zisková.

Investice – činnost, při níž se subjekt vzdává dnešní jisté hodnoty (spotřeby) ve prospěch budoucí nejisté hodnoty (spotřeby).

Investiční instrumenty (jejichž výčet stanovuje zákon) – jsou investiční cenné papíry, podílové listy otevřených podílových fondů, instrumenty peněžního trhu s výjimkou zejména mezibankovních depozit a úvěrů, finanční termínové smlouvy (futures), úrokové termínové smlouvy (FRA), úrokové a devizové swapy a swapy na akcie a akciové indexy (equity swaps) a nákupní a prodejní opce týkající se investičního instrumentu.

Investiční zprostředkovatel – osoba, která přijímá nebo předává pokyny týkající se investičních instrumentů. Taková osoba musí mít registraci Komise.

Investor – subjekt, který poskytl či světil majetek (peníze) jinému a za to obdržel cenný papír, z něhož mu plynou jistá práva (např. výnos).

Investování – ukládání peněz do takových aktiv, které s sebou nesou riziko ztráty hodnoty, ale výměnou za možnost vyššího výnosu.

Investiční společnost – akciová společnost, která vykonává kolektivní investování spočívající v obhospodařování majetku v investičním a podílovém fondu a která může spravovat podílové, investiční či penzijní fondy.

ISIN – dvanáctimístné označení emise cenných papírů složené z písmen a čísel. Lze podle něj poznat okruh činnosti emitenta a druh cenného papíru (např. CZ0005003232).

Kapitálový trh – část finančního trhu, na které je obchodováno s finančními instrumenty, u nichž je doba splatnosti delší než jeden rok, resp. s těmi, které žádný termín splatnosti nemají (akcie) nebo ho mají velmi dlouhý (dluhopisy). Prostřednictvím kapitálového trhu získávají soukromé podniky a veřejné rozpočty značnou část kapitálu k financování svých investic a dalších výdajů.

Kolektivní investování – podnikání, jehož předmětem je shromažďování peněžních prostředků od investorů a jejich investování za podmínek stanovených zákonem, zejména podmínky rozložení rizika.

Kmenové akcie – standardní typ akcií a poskytují akcionáři zákonem a stanovami vymezená práva.

Kupon – úrokový nebo dividendový list tvořící součást cenného papíru. Termínem splátky kuponů je datum výplaty výnosů z daného cenného papíru. Proti předložení kuponu obdrží vlastník kuponu úroky nebo dividendy.

Likvidita – ukazatel vypovídající o tom, jak rychle lze investici proměnit na hotové peníze. Čím vyšší je likvidita, tím rychleji lze investici zpeněžit.

Limit – stanovení maximální nákupní, respektive minimální prodejní ceny kupujícím nebo prodávajícím, především u burzovních příkazů.

Maklér – fyzická osoba, která je na základě licence udělené Komisí pro cenné papíry oprávněna technicky obchodovat s cennými papíry jako zaměstnanec obchodníka s cennými papíry. Každá společnost, která je obchodníkem s cennými papíry, může provádět obchody pouze prostřednictvím makléře.

Měnové riziko – investoři jsou vystaveni měnovému riziku, pokud vlastní cenné papíry znějící na cizí měnu a pokud příslušný devizový kurz klesá.

Nominální hodnota – částka, která je uvedena na akcii nebo na obligaci. Představuje částku, kterou se majitel cenného papíru podílí na podniku, příp. je věřitelem podniku. Nominální hodnota se může podstatně lišit od burzovního kurzu.

Obchodník s cennými papíry – akciová společnost, která má oprávnění k obchodování s cennými papíry, tzn. může pro své zákazníky nakupovat a prodávat cenné papíry. Podle rozsahu povolení může vykonávat i další činnosti, např. poskytovat poradenství. Obchodníkem s cennými papíry jsou zpravidla i banky.

Obligace – viz Dluhopis.

Odborná péče – kvalifikované, čestné a spravedlivé jednání při poskytování investiční služby zákazníkům.

Otevřený podílový fond – jednotka kolektivního investování, která je tvořena souborem majetku získaného prodejem podílových listů. Investiční společnost vydává neomezené množství podílových listů, jež může jejich majitel, podílník, kdykoliv zpět odprodat investiční společnosti, a to za cenu odpovídající podílu na majetku ve fondu.

Pasivní správa portfolia – je založena na efektivním chování kapitálových trhů. Cílem je dosažení takové výnosové míry, která přesně kopíruje stanovený benchmark.

Peněžní trh – krátkodobé půjčky peněz mezi bankami, které slouží k zajištění likvidity a k nákupu a prodeji tzv. cenných papírů peněžního trhu.

Podílový list – cenný papír vyjadřující podíl na majetku fondu.

Pokladniční poukázka – krátkodobý dluhový cenný papír splatný do jednoho roku, který vydává do oběhu nejčastěji centrální banka.

Poměr kurzu a zisku (P/E) – jeden z finančních ukazatelů, patří k nejdůležitějším hodnotícím kritériím pro posouzení aktuální ceny dané akcie. Tento ukazatel se vypočítává jako poměr tržního kurzu akcie k zisku po zdanění.

Portfolio – souhrn cenných papírů ve vlastnictví jedné osoby nebo společnosti. Tento termín lze použít i pro označení obsahu účtu cenných papírů.

Portfolio management – řízení skladby portfolia cenných papírů, zejména z hlediska diverzifikace výnosů a rizika.

Primární trh – část kapitálového trhu, na níž se umísťují nově emitované cenné papíry. Nejdůležitějším tržním partnerem emitenta na primárním trhu cenných papírů jsou finanční instituce a investiční společnosti, které trvale shromažďují dlouhodobé investiční prostředky ve větším rozsahu.

Prioritní akcie – akcie vybaveny přednostními právy, týkajícími se především rozdělení zisku a likvidního zůstatku při konkurzu. Mohou i nemusí být vybaveny hlasovacími právy. Nejběžnější jsou prioritní akcie bez hlasovacího práva; slouží k pořízení vlastních prostředků aniž by se měnil poměr hlasovacích práv na valné hromadě.

Prospekt cenného papíru – listina, kterou emitent cenného papíru, který má být přijat k obchodování na veřejném trhu nebo veřejně nabízen, sděluje investorům základní informace o sobě, svém podnikání, finanční situaci a údaje o vydávaném cenném papíru. Může existovat i užší prospekt, který je jednodušší a používá se pro cenné papíry, které mají být veřejně nabízeny, ale nebyly přijaty k obchodování na veřejném trhu.

Provize – odměna za obstarání obchodu, případně služby. V bankovním obchodě např. za nákup a prodej cenných papírů na základě příkazů zákazníka.

Rating – ohodnocení pravděpodobnosti, že emitent bude schopen včas a v plném rozsahu splácet úroky i umořovací splátky kapitálu jím vydaných cenných papírů.

Ratingové agentury – agentury, jejichž služby spočívají v analýze podniků a v informacích o jejich bonitě. Vznikaly nejdříve ve Spojených státech a později také v Evropě a v dalších oblastech světa.

Reálná úroková sazba – rozdíl mezi výnosem na peněžním nebo kapitálovém trhu a aktuální mírou inflace.

Registrovaný cenný papír – cenný papír přijatý k obchodování na veřejném trhu – burze nebo v RM-Systému.

Rentabilita – hospodářský ukazatel, založený na poměru dosaženého zisku a vloženého kapitálu (rentabilita kapitálu). Rentabilita vyjadřuje, jak úspěšně byl kapitál použit.

Růstový fond – fond, který nevyplácí žádné průběžné výnosy, ale reinvestuje je.

Scoring – hodnocení podílových fondů podle různých kritérií jako například výkonnost, volatilita, objem prostředků, výše poplatků.

Smíšené fondy – stojí mezi fondy akciovými a dluhopisovými. Investují do akcií, dluhopisů a nástrojů peněžního trhu současně a manažer portfolia přizpůsobuje v rámci statutu rozložení investic aktuální situaci na trhu. Jsou velmi flexibilní, mají střední až vysoké investiční riziko a tomu odpovídající dlouhodobé zhodnocení. Jsou vhodné pro delší investiční horizont.

Spoření – pravidelné ukládání peněz na bankovní účet či spořicí vklad, kde jsou prakticky bez rizika úročeny předem známou úrokovou sazbou.

Statut – dokument, který musí být vydán pro každý podílový a investiční fond. Investor se v něm dozví informace o investičním zaměření fondu, výši poplatků, správci fondu apod. Statuty všech českých fondů schvaluje Komise pro cenné papíry.

Subregistr – evidence cenných papírů (např. podílových listů) v majetku investorů vedená přímo investiční společností, bankou, obchodníkem s cennými papíry apod.

Termínovaný vklad – vklad se stanovenou délkou splatnosti. Obvykle ho nelze před lhůtou splatnosti vybrat, pokud ano, tak se sankčními poplatky.

Tržní kapitalizace – počet cenných papírů v emisi násobený aktuální tržní cenou.

Tržní riziko – všeobecné riziko trhu akcie je riziko změny cen, které odrážejí celkovou tendenci na akciovém trhu a nemají přímou souvislost s hospodářskou situací dané společnosti. Riziko trhu tedy stejným dílem podléhají zásadně všechny akcie. Paralelně s celkovým trhem může podle toho kurz akcie podniku na burze klesat, ačkoli se hospodářská situace podniku nezměnila.

Úročené cenné papíry – patří sem například dluhopisy, půjčky apod., znějící buď na určitého (anonymního) vlastníka, nebo na jméno konkrétní osoby.

Uzavřený podílový fond – vydává omezené množství podílových listů, které podílník nemůže investiční společnosti zpět vrátit a požadovat za ně podíl na majetku fondu. Může je pouze prodat jinému zájemci, cena se určuje podle nabídky a poptávky.

Volatilita – rozsah a rychlost kolísání kurzů obchodovaných cenných papírů (zejména akcií a pevně úročených cenných papírů) a deviz.

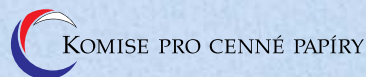
Výkonnost fondu – udává se obvykle v procentech a vyjadřuje zhodnocení majetku fondu za příslušné časové období. Předchozí výkonnost fondu může být pro investora vodítkem, avšak nezaručuje stejnou výkonnost v budoucím období.

Výnosový fond – fond, který v pravidelných intervalech vyplácí podílníkům výnosy.

Výnosnost – rozdíl mezi hodnotou původně investované částky a současnou hodnotou investice po započtení všech poplatků a nákladů snižujících tuto hodnotu. Většinou se uvádí v procentech za kalendářní rok.

Komise pro cenné papíry

P. O. Box 208
Washingtonova 7
111 21 Praha 1
zelená linka: **800 160 170** (zdarma)
pro hlášení stížností a podnětů na prošetření
tel.: **221 096 112**
pro ověřování platnosti licencí a na dotazy
e-mail: podatelna@sec.cz
www.sec.cz

na přípravě brožury spolupracovala:

Unie investičních společností ČR

UNIS | ČR

Štěpánská 16
110 00 Praha 1
tel.: **224 919 114**
e-mail: unie@uniscr.cz
www.uniscr.cz